

НА ПОШАНУ ПРОФЕСОРА В. В. НЕЧИТАЙЛА (до 75-річчя від дня народження)

УДК 94(477)(092)

В. П. Газін

ТВОРЕЦЬ ШИРОКОГО ДІАПАЗОНУ (ДО 75-РІЧЧЯ ДОКТОРА ІСТОРИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА ВІТАЛІЯ ВАСИЛЬОВИЧА НЕЧИТАЙЛА)

Віталію Васильовичу, професору і доктору історичних наук, уже 75. Народився він у червні грозового 1941 року, в числі 7, коли обидва великі диктатори тоталітарної епохи уже в секреті один від одного (були ж друзі!) прийняли рішення, що будуть наступати один на одного. Мужня мама, яка в такі дні співала колискову. Адже все дитинство проходило під знаком великої світової катастрофи і залишило навіть в малюків невиліковні шрами на все життя.

Про Нечитайла писати і легко і важко. Дуже велика гама інтересів. Непростий шлях його особи у цьому лабіринті. Віталій Васильович Нечитайло в середовищі української наукової і творчої еліти відомий у двох сферах: в галузі історії та політології й літературній як представник її багатьох жанрів: повісті, байки, епіграми, притчі, мініатюри тощо. Словом: поет і прозаїк.

У нього великий науковий доробок у вигляді монографій та статей з аграрної проблеми, добре відомих в Україні і за рубежом. Він глибоко ерудований в галузі аграрній. Його докторська дисертація присвячена саме їй. Душею боліє за її сучасний стан. Тут доречно назвати дві солідні монографії: «Українське селянство: важкий шлях до волі» і «Селянське господарство фермерського типу в Україні: історія і сучасність». В останній автор обґрунтовано, посилаючись на історичний і сучасний досвід зарубіжних демократичних країн, приходить

до висновку, що єдиний шлях вирішення аграрного питання в Україні – це розбудова фермерських господарств. Аграрній проблематиці В. Нечитайло присвятив свої доробки в колективних монографіях, у великій кількості статей у наукових виданнях, а також у пресі. Усі ці роботи не пройшли мимо читачів, особливо тих, хто мріяв й досі мріє зайнятися фермерським господарством, що засвідчує велику затребуваність життям праць вченого-історика. А в цілому у нього великий науковий доробок, він знаний в Україні спеціаліст з аграрної проблеми. Пропагандист й агітатор фермерства. Дослідник історії форм земельного господарства. Його фундаментальні праці з цієї проблеми добре відомі в Україні, її наукових колах. Згадується, якого галасу наробила в газеті «День» наша спільна з В. Нечитайлом стаття про вкрай необхідну розробку програми фермерства в Україні і забезпечення його державною підтримкою. У відповідь посипалися схвальні листи і дзвінки від вчених-аграрників. Однак усе швидко стихло. Очевидно у справу втрутилися лобі агроходдингів.

Працюючи в Кам'янець-Подільському державному університеті з 1978 року, Віталій Васильович всюди «світвся»: керував кількома гуманітарними кафедрами, проявив себе як чуйний і справедливий, демократично налаштований викладач, з однаковим підходом до людей, хто б це не був: студент, викладач, будь-хто інший. Завжди доброзичливий і привітний, готовий прийти на допомогу. Водночас проявив себе як вмілий організатор. Він був і багаторічним кормчим кафедри політології. Організовував її, підбирав кадри, зробив багато, щоб вони стали поважними викладачами, отримали вчені ступені і звання. Усе це було непросто, Кафедра поставала з нуля, необхідно було розробити курси, домогтися їх схвалення та затвердження в інстанціях. Та й самому перейти на читання дисциплін політологічного характеру, за що він брався сміливо і з ентузіазмом. Водночас розумів, що цього можна досягти тільки разом, зусиллями всього колективу підрозділу. Сьогодні це ефективний колектив-організм, якому посилено виконати будь-які завдання, що постають перед кафедрою. І вклад завідуючого тут був вирішальний.

Коло інтересів Віталія Васильовича не обмежується чисто викладацькою роботою і пов'язаними з нею науковими пошуками. Час від часу він з головою поринає у літературну творчість. Як наслідок світ побачили ліричні збірки «Зимовий покіс» (1993), «Сонце купається в житі» (2003); збірки сатири і гумору «Шовкові віжки (1993), «Суниця в кропиві» (1994),

«Веселий трикутник» (співавтори Р. Болюх і В. Кравчук, 1995), «Любасні фокуси» (1997), «Золота карета» (2002); повісті «Хліб від зайця» (2010), «Скарб вірменської дзвіниці» (2012), «Облога» (2015). Твори пана Віталія не тільки видаються, але й читабельні, користуються попитом і прихильністю читачів. Література для нього не професія – потреба для душі, її писемне вираження – повітря, без якого не можна жити, бальзам, який створює гармонію його настрою. У літературі, особливо поезії, купається він з ранньої молодості. Але він з тих, хто не покинув її пенати й на сьогоднішній день. У літературі він творець широкого діапазону. Якщо сухо і стисло: поет і прозаїк. Якщо з диференційованим підходом, то тут є все: гуморески, байки, притчі, епіграми, мініатюри, лірика, повісті тощо. Він вміє точно й самотньо, із застосуванням могутніх колоритів мови (якоїсь особливої, знайомої лише житомирському краю, де Віталій Васильович народився, передати образи, одним словесним мазком дати їм точну характеристику і призначення, які в громадянському середовищі заявляють про себе як бренд, від якого уже нікуди не дінешся. Таким чином створюється ситуація знайомства з героєм, що миттєво почепився на кінчик пера Нечитайла. Герої його байок, гострих гуморесок, епіграм, мініатюр – українські політики, вчені, відомі і невідомі люди, звичайні пересічні і прохожі. І скільки їх героїв нашого часу знайшли собі притулок на сторінках творів професора Нечитайла. Це і спікер з його любов'ю до сала і капуста, конопотська відьма, що розгулює у стінах Верховної Ради, депутат-репрезентант селянської партії, що знає село по дачі і не здатний відрізнути коня від кобили. Шалена депутатка, що хоче в Москву тому, що там живе її племінник, одягнутий в косоворотку археолог, що дискутує на історичні теми з трьома братами, серед яких один старший, що наділив себе кулачним правом щодо не завжди послушних молодших. Критикує недоторканність. Його короткі за змістом, але блискавично вражаючі вірші сучасні і невмирущі. Так, коли зараз точаться занудні спори навколо декомунізації всього суспільного життя, згадується просте і жартівливе нечитайлове: «Із чужинських боженяток вибирали бога, називали його йменням вулиці широкої, а своїх скидали у рови глибокі. Коли врешті спам'ятались, розгубились чисто: чиї вулиці довкола і чиє це місто?» У його віршах чимало повчального. Нечитайло не раз нагадує, як шкодять самі собі українці своїми чварами. Поки малороси чубляться, «течки й чемодани москалі покрали». Тут є все звичайне життя звичайного люду. І все гостро підмічає художник слова своїм завжди критичним голосом. І

про владу: «Вона – як гойдалка: у вуха вітер свище, і кожен думає, що він найвище».

Гумор для Віталія Васильовича – постійні сплески його душі, спосіб вираження власних і суспільних проблем. Він відчувається в його характері і поведінці. Він з ним завжди дружить.

Водночас, він патріарх добре начитаного роду Нечитайлів. У нього двоє гарних і талановитих синів: художник і юрист. І троє онуків. Найстарший внук уже визначився. Микола – скрипаль. Коли на сольному концерті він грає твори композиторів-класиків, слух присутніх завмирає і вони попадають у світ музики, де життя вирує в іскристих рухах смичка, який вибиває із струн божественні звуки і вони, попадаючи у світ, і зачаровують його своїми мелодіями. Дід гордиться внуками. Внуки гордяться дідом. Ми Ваші колеги і друзі, Віталію Васильовичу, приєднуємося до них. З ювілеєм Вас. Довгих років Вам, щастя, наснаги і творчості. З роси і води!

Отримано: 25.05.2016